

A HAZAI SUGÁRVÉDELMI SZABÁLYOZÁST ÉRINTŐ FŐBB VÁLTOZÁSOK

Vincze Árpád
Országos Atomenergia Hivatal

2013/59/EURATOM irányelv (EU BSS) átültetés végrehajtása

- Átültetés határideje: 2018. február 6.
- A tanácsi irányelv cikkeinek egy része átültetésre került **2016. január 1-**vel:
 - ✓ Atv. módosítások
 - ✓ 487/2015 (XII.30.) Korm.
 - ✓ 489/2015 (XII.30.) Korm.
 - ✓ 490/2015 (XII.30.) Korm.

} ~ 70 %
- **2017-2018:** a kimaradt területekre vonatkozó jogszabály módosítási előterjesztések előkészítése, véglegesítése és EU-nak megküldés, hatályba léptetés

2013/59/EURATOM irányelv (EU BSS) átültetés helyzete

Szakmai terület	Érintett jogszabályok
Fennálló sugárzási helyzetek kezelése	487/2015. (XII.30.) Korm. r., felelős: NFM (OAH)– 27/2018. (II. 28.) Korm. rendelet
Veszélyhelyzeti sugárzási helyzetek kezelése	487/2015. (XII.30.) Korm. r., felelős: NFM (OAH)– 27/2018. (II. 28.) Korm. rendelet valamint a 167/2010. (V. 11.) Korm. r. és 165/2003.(X. 18.) Korm. r. felelős: BM - 286/2017. (IX. 22.) Korm. rendelet + OBEIT 3.0 2018 február (FMCS)
NORM szabályozás	487/2015. (XII.30.) Korm. r., felelős: NFM (OAH))– 27/2018. (II. 28.) Korm. rendelet Hatályát veszette: 47/2003. (VIII.8.) ESzCsM r.
Orvosi sugárterhelés Orvos fizikus szakértőkre vonatkozó előírások	31/2001. (X.3.) EüM r. módosítás felelős: EMMI - folyamatban
Radon cselekvési terv	1862/2017. (XI. 29.) Korm. határozat a szükséges intézkedésekről, megvalósítás folyamatban

27/2018. (II. 28.) Korm. rendelet

Az egyes atomenergetikai tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 27/2018. (II. 28.) Korm. rendelet többek között módosította:

- **Az ionizáló sugárzás elleni védelemről és a kapcsolódó engedélyezési, jelentési és ellenőrzési rendszerről szóló 487/2015. (XII. 30.) Korm. rendeletet**
- A lakosság természetes és mesterséges eredetű sugárterhelését meghatározó környezeti sugárzási helyzet ellenőrzési rendjéről és a kötelezően mérendő mennyiségek köréről szóló 489/2015. (XII. 30.) Korm. Rendeletet
- A hiányzó, a talált, valamint a lefoglalt nukleáris és más radioaktív anyagokkal kapcsolatos bejelentésekről és intézkedésekről, továbbá a nukleáris és más radioaktív anyagokkal kapcsolatos egyéb bejelentést követő intézkedésekről szóló 490/2015. (XII. 30.) Korm. rendeletet módosítása

487/2015 (XII.30.) Korm. változásai

Módosítások indoka:

- EU BSS / IAEA GSR Part 3 előírás értelmezése/ IRRS misszió ajánlások
- OAH hatósági tapasztalatok
- Külső szervezetek, szakértők javaslata

Módosítások típusa:

- Meghatározások, előírások pontosítása
- Előírások kiegészítése, részletezése
- Követelményrendszerek átalakítása
- Új követelményrendszerek bevezetése

Hatály - tevékenységek

- EU BSS hatály másolása
- Radioaktív anyagok forgalmazása (vő. radioaktív anyag alkalmazás fogalom változása)
- **Nukleáris létesítmények és radioaktív hulladék-tárolók:** a radioaktív anyagok alkalmazására vonatkozó, valamint a hatósági eljárásokra vonatkozó előírások kizárólag a nukleáris rendszerek és rendszerelemek közé nem tartozó sugárforrások alkalmazására terjednek ki.
- **A radioaktív anyagok szállítására:** általános rendelkezések, 5– 17. § sugárvédelmi követelmények, 18-21. § sugárvédelmi képzés, 37. § sugárvédelmi szakértő bevonása, a radioaktív sugárforrások csomagolása, töltése, a szennyezett csomagolóeszközök tisztítása, és a radioaktív szennyezettség mentesítése
- **Honvédelmi ágazat** sugárvédelmi hatósági feladatairól szóló kormányrendelet szerint

Hatály - anyagmennyiségek

Országos Atomenergia Hivatal

Nem terjed ki a rendelet hatálya:

- ✓ A munkahelyen lévő összes aktivitás kisebb vagy egyenlő, mint a mentességi aktivitás (specifikus és általános jelző törölve)
- ✓ Aktivitás-koncentráció kisebb vagy egyenlő, mint az általános mentességi aktivitás-koncentráció
- ✗ **TÖRÖLVE:** Aktivitás-koncentráció kisebb vagy egyenlő, mint a **specifikus** mentességi aktivitás-koncentráció, ha az összes mennyiség kevesebb, mint 1 tonna.
Oka: nem engedély, de bejelentésköteles
- ✓ **Fogyasztási cikkek** (rendeltetésszerű használat esetén), ha
 - Egy termékben az aktivitás kisebb vagy egyenlő, mint a mentességi aktivitás
 - Mentésítve lett
 - 2018. március előtt került fogalomba

Hatály – bejelentési kötelezettség

A rendelet előírásait a **bejelentési kötelezettségtől eltekintve** nem kell alkalmazni:

- ✓ Típus-mentesített berendezések, készülékek
- ✓ Egyedileg mentesített berendezések, készülékek
- ✓ **Specifikus mentességi aktivitás-koncentráció és 1 tonna összmennyiség alatti források**
- ✓ **Egyedileg mentesített alkalmazások** ($30 \mu\text{Sv/év}$ illetve 1 mSv/év effektív dózis)

Felszabadítás

Bejelentési kötelezettséggel felszabadítható:

- ✓ az éves szinten egy tonnát meghaladó anyagmennyiség esetén a **radioaktív anyag aktivitás-koncentrációja az általános mentességi aktivitás-koncentráció alá csökkent,**
- ✓ **zárt sugárforrás** esetén a $T(1/2) \leq 100$ nap sugárforrás aktivitása nem haladja meg a vonatkozó mentességi aktivitást, és a **$T(1/2) > 100$ nap sugárforrás aktivitása nem haladja meg a vonatkozó mentességi aktivitás 1/10-ét.**

Engedélyezési eljárás keretében felszabadítható:

- ✓ a) mesterséges radionuklidok esetében a lakosság bármely tagját érő egyéni évi sugárterhelés nem haladja meg a 30 μSv effektív dózist,
- ✓ b) természetben előforduló radionuklidok esetén a tevékenységből egy személyt érő többlet effektív dózis legfeljebb 1 mSv/év, és
- ✓ c) az a) és b) pontok szerinti elemzésekben figyelembe vették a sugárveszélyes munkahelyről a már korábban felszabadított anyagmennyiségek hatásait.

Az OAH a felszabadított anyagok mennyiségéről és újra-felhasználásának, ártalmatlanításának módjáról nyilvántartást vezet.

Fogalmak pontosítása/1

1. Az „ionizáló sugárzást létrehozó, radioaktív anyagot nem tartalmazó berendezés” helyett: **ionizáló sugárzást létrehozó berendezés („radiation generator”)**
2. Az „ionizáló sugárzást létrehozó, radioaktív anyagot tartalmazó berendezés” helyett: **radioaktív sugárforrást tartalmazó készülék („device containing radioactive source”)**
3. Az „radioaktív anyagot tartalmazó ionizáló sugárzást létrehozó berendezés” csak akkor használandó, ha **a radioaktív anyagból származó radioaktív sugárzás által keltett másodlagos sugárzást** hasznosítjuk.

*Az Atv. 2.§ 12. pontja szerint az ionizáló sugárzást létrehozó berendezés:
„olyan berendezés, amely külső energia vagy radioaktív anyag
felhasználásával ionizáló sugárzás keltésére és kibocsátására alkalmas;”*

Fogalmak pontosítása/2

52. **radioaktív anyag alkalmazása:** (birtoklás, forgalmazás kikerült), valamint a dolgozók vagy lakosság **sugárvédelmét biztosító építészeti, épületgépészeti berendezések karbantartása**, a nukleáris létesítmények és radioaktív hulladék-tároló létesítmények nukleáris rendszerei és rendszerlemei kivételével;

31. ionizáló sugárzást létrehozó **berendezés üzemeltetése:** ..., továbbá az üzemeltetésnek helyt adó sugárveszélyes munkahely létesítése, üzemeltetése, **beleértve a dolgozók vagy lakosság sugárvédelmét biztosító építészeti, épületgépészeti berendezések karbantartását;**

72a. természetben előforduló radioaktív anyag (**NORM**); 74a. **Toron**; 74b. **Úrjármű**;

83. **zárt sugárforrás:** olyan radioaktív sugárforrás, amely a radioaktív anyagot állandóan zárt tokozásban, vagy szorosan kötött szilárd formában tartja, hogy szabályszerű használat mellett radionuklidok ne juthassanak a környezetbe, és **zártságát az ISO 9978 szabvány szerint vagy azzal egyenértékű műszaki biztonsági színvonalat biztosító követelményekkel igazolták.**

Új fogalmak

- 9a. **felhasználási idő:** az OAH által meghatározott, első alkalommal a szolgálati időhöz igazodó időtartam, melynek meghosszabbítását a sugárvédelmi hatóság – zártságvizsgálat és szakértői elemzés alapján – kérelemre engedélyezi;
- 70a. **szolgálati idő:** a zárt sugárforrás gyártója által meghatározott azon időtartam, amely alatt a felhasználásra vonatkozó szabályok betartásával a sugárforrás megfelel a tervezett igénybevételekkel szemben támasztott követelményeknek
- 44a. **munkahelyi radioaktívhulladék-tároló:**
- 44b. **nem helyhez kötött sugárveszélyes szolgáltatási tevékenység:** olyan sugárveszélyes tevékenység, amelyet végzője egy másik engedélyes által felügyelt sugárveszélyes munkahelyen, a másik engedélyes által birtokolt radioaktív anyagok, vagy ionizáló sugárzást létrehozó berendezések kezelésével végez, és amely tevékenységre az engedélyesnek nincs engedélye, különösen:

Szabványhasználat pontosítása

Országos Atomenergia Hivatal

Az Svr. 4. §-a a következő (3) és (4) bekezdéssel egészül ki:

- „(3) Ahol e rendelet szabvány alkalmazását írja elő, azon a szabvánnyal egyenértékű sugárbiztonsági színvonalat teljesítő más műszaki megoldást is érteni kell.
- (4) A nemzeti szabványosításról szóló törvény figyelembevételével az **alapvető sugárbiztonsági követelményeket teljesítettnek kell tekinteni, ha a műszaki megoldásokra a vonatkozó sugárvédelmi tartalmú nemzeti szabványt alkalmazzák.** A magyar nyelvű nemzeti szabványtól különböző megoldás alkalmazása esetén az engedélyes köteles – sugárvédelmi szakértő bevonásával – bizonyítani, hogy az általa alkalmazott megoldás sugárvédelmi szempontból legalább egyenértékű a vonatkozó szabványban foglalt követelménnyel, megoldással.”

Szabványok megújítása

MSZ 62-2:2017: Az ionizáló sugárzás elleni védelem. 2. rész: A foton- és elektronsugárzás elleni védelem (MSZ 62-2:1989 helyett)

MSZ 62-3:2017: Az ionizáló sugárzás elleni védelem. 3. rész: A neutronsugárzás elleni védelem (MSZ 62-3:1990 helyett)

MSZ 62-4:2017: Az ionizáló sugárzás elleni védelem. 4. rész: Sugárvédelem nagy aktivitású gamma-távbesugárzó berendezések és orvosi lineáris gyorsítók alkalmazásakor (MSZ 62-4:1999 helyett)

MSZ 62-7:2017: Az ionizáló sugárzás elleni védelem. 7. rész: Sugárvédelem nyitott radioaktív anyagok alkalmazásakor (MSZ 62-1:2011 helyett)

MSZ 824:2017: Sugárzás elleni védelem orvosi és állatorvosi röntgenmunkahelyeken (MSZ 824:1999 helyett)

MSZ 836:2017: Sugárzás elleni védelem röntgenberendezést és /vagy gamma-sugárforrást alkalmazó ipari radiográfiai munkahelyeken (MSZ 836:1999 és MSZ 14349:1999 helyett)

MSZ 14341:2017: Külső röntgen- és gamma-sugárzások dozimetriája (MSZ 14341:1999 helyett)

Magyar Szabványügyi Közlöny 69. évfolyam **2017 November 1**-i számában jelentek meg.

További főbb változások / 1

Indokoltság : - új típusú tevékenységek jóváhagyásához előzetesen

Optimálás – dózismegszorítás kell alkalmazni:

- **a foglalkozási sugárterhelésre vonatkozóan minden „A” kategóriájú munkavállalót foglalkoztató sugárveszélyes munkahelyen.**
- **a kiemelt létesítményekre, valamint az I. és II. sugárveszélyes kategóriába tartozó tevékenységekre a lakossági sugárterhelésre vonatkozóan**

Vonatkoztatási szintek – külön előadás

Dóziskorlátozás: - élettartam dózis: foglalkozási és veszélyhelyzet-elhárítási sugárterhelések összege nem haladhatja meg a **400 mSv** effektív dózist. Felette évenként külön engedély alapján 10 mSv engedélyezhető.

További főbb változások / 2

Képzettségi követelmények - alap, bővített és átfogó (szakértői)

Képzések tematikája és minimális ideje

- általános sugárvédelmi és legalább egy sugárvédelmi szakirány
- A sugárvédelmi képzés lehetséges szakirányai:
 - egészségügyi alkalmazások, beleértve oktatást és kutatást,
 - nem nukleáris ipari alkalmazások, beleértve oktatást és kutatást,
 - radioaktív hulladék-tárolók üzemeltetése,
 - nukleáris létesítmények üzemeltetése,
 - ipari szakirányok együttesen (előző három)

Minimális oktatók száma, képzettségi követelményük

Vizsgáztatás rendje

- Központi írásbeli és szóbeli kérdések – OAH honlapjáról letölthetők

További főbb változások / 3

- **Foglalkoztatás követelményei** – egyedüli munkavégzés feltételei
- **Sugárvédelmi kategóriákba sorolás szabályai**
- **Munkaterületek felügyelete**
- **Személyi monitorozás** - új elem - Független Dozimetriai Szolgáltató által biztosított hatósági személyi dózismérő lehetősége
- **OSZDNY** - Együttműködés az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Térrel
- **Sugárvédelmi feladatokat ellátó személyek/szervezetek:**
 - Sugárvédelmi szakértők alkalmazása
 - LSSZ: a szervezetén belül a különböző típusú sugárveszélyes munkahelyek tevékenységeinek és a sugárvédelmi megbízottak feladatainak összehangolására (több telephelyre is)

További főbb változások / 4

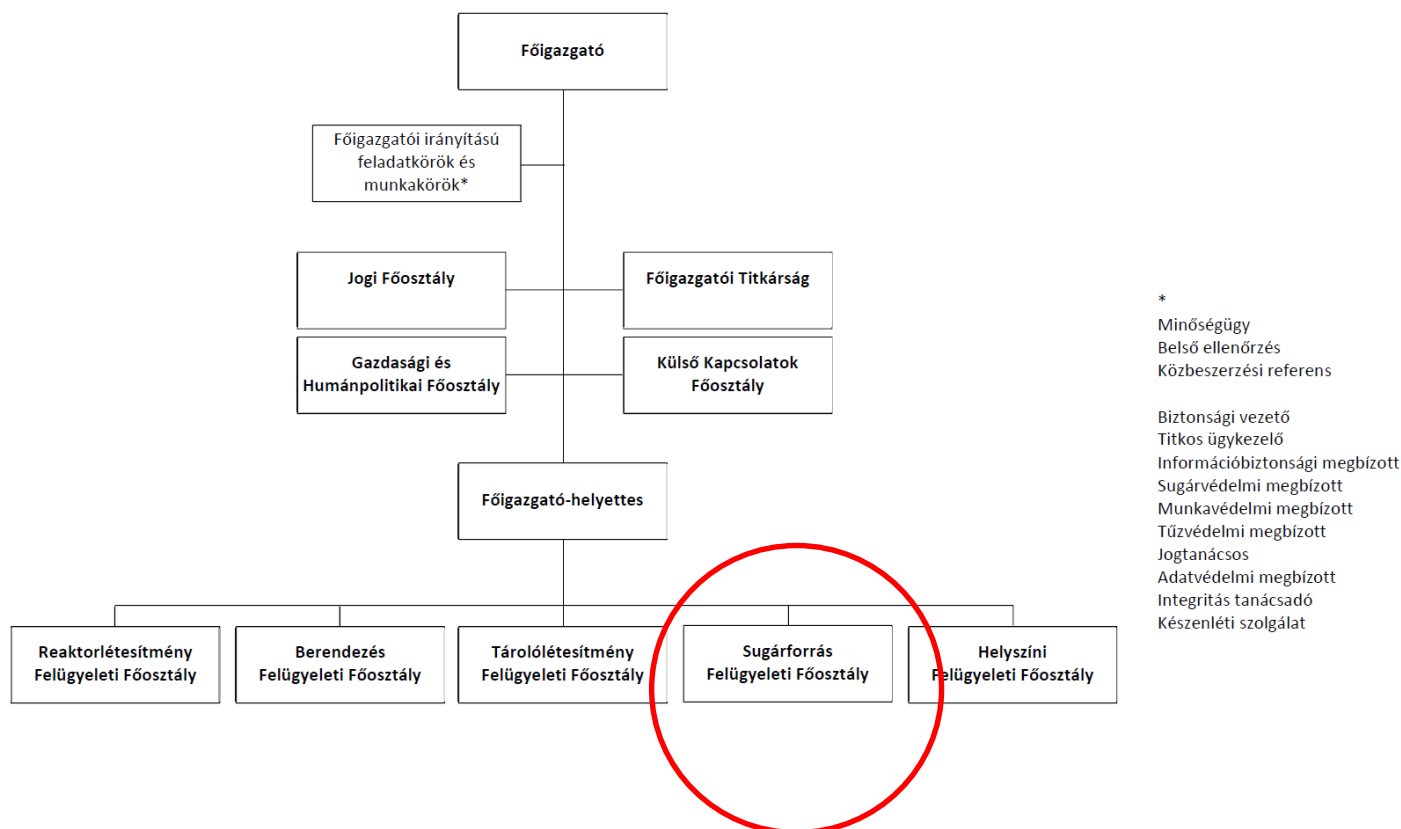
- **Radioaktív anyagok alkalmazására vonatkozó követelmények** – zárt sugárforrások szolgálati idő szükségessége, felhasználási idő meghosszabbítás feltételei, zártságvizsgálat, radioaktív anyagok tárolása feltételei
- **Radioaktív hulladékok osztályozása** - 12. melléklet
- **Fennálló sugárzási helyzetek**
 - Szennyezett területek kezelése
 - Radon – külön előadás a Radon Cselekvési Tervről
 - Építőanyagok: a minősítési követelményei közé bekerült a radiológiai minősítés is a vonatkozó építésügyi rendeletbe
 - Természetben előforduló radioaktív anyagot felhasználó munkahelyek, melléktermékek lerakása (6. melléklet)

További főbb változások /5

- **Mentesítési szabályok**
 - berendezés típus vagy egyedi alkalmazás
 - a radioaktív sugárforrást tartalmazó készülék típus vagy egyedi alkalmazás
- **Engedélyezési eljárások** – külön előadás
- **Jelentés-köteles események** – INES minősítés szabályai

OAH – új SzMSz

Az Országos Atomenergia Hivatal szervezeti felépítése

Országos Atomenergia Hivatal

Köszönöm a figyelmet!